

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1297/2021
21.07.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Марине Милановић, Катарине Манојловић Андрић, Данијеле Николић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против тужених А.Д. „Железнице Србије“ Београд и „Инфраструктура железнице Србије“ А.Д. Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2791/20 од 09.10.2020. године, у седници одржаној 21.07.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2791/20 од 09.10.2020. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2791/20 од 09.10.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 945/2018 од 21.07.2020. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 945/2018 од 21.07.2020. године, првим ставом изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности Првог основног суда у Београду за одлучивање у овој правној ствари. Другим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.02.2015. године до 01.09.2015. године, у појединачно опредељеним месечним износима у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Трећим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог А.Д. за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ да тужиоцу исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.09.2015. године до 01.03.2018. године у износима месечно наведеним у овом ставу изреке, са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Четвртим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2015. године до 01.09.2015. године, појединачно опредељене месечне износе у овом ставу изреке, са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Петим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да

се обавезе тужени А.Д. за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ да тужиоцу исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2015. године до 01.03.2018. године појединачно одређене месечне износе у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Шестим ставом изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.02.2015. године до 01.09.2015. године, у појединачно одређеним месечним износима у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Седмим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени А.Д. за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ да тужиоцу исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2015. године до 01.03.2018. године у појединачно одређеним месечним износима у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Осмим ставом изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2015. године до 01.09.2015. године у појединачно одређеним месечним износима у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Деветим ставом изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени А.Д. за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, да тужиоцу исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.09.2015. године до 01.03.2018. године, у појединачно одређеним месечним износима у овом ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од доспелости до коначне исплате. Десетим ставом изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка. Једанаестим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженом „Железнице Србије“ А.Д. надокнади трошкове поступка у износу од 1.950,00 динара. Ставом дванаестим изреке, обавезан је тужилац да туженом А.Д. за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ надокнади трошкове поступка у износу од 1.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2791/20 од 09.10.2020. године, првим ставом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена. Другим ставом изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова по жалби, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права

(посебна ревизија). Ставом 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суду у већу од пет судија.

Правноснажном пресудом одлучено је о захтеву тужиоца за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Имајући у виду различиту праксу Апелационог суда у Београду о овом правном питању у односу на остале апелационе судове, као и у односу на правно схватање Врховног касационог суда изражео у предметима са идентичним правним и чињеничним стањем, када је у питању захтев за накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, то следи да у овом случају постоји потреба одлучивања о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, са којих разлога су испуњени услови из члана 404. ЗПП и на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20) и утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код послодавца претходника „Железнице Србије“ А.Д. Београд уговором о раду од 05.02.2003. године. Услед статусне промене код „Железнице Србије“ А.Д. издвајањем уз оснивање нових акционарских друштава, основан је и тужени АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“. Анексом број 2 уговора о раду од 24.11.2005. године, закљученим између туженог „Железнице Србије“ А.Д. Београд и тужиоца 16.09.2006. године, као послодавца следбеника и тужиоца, измењен је уговор о раду закључен између „Железнице Србије“ А.Д. као послодавца претходника и запосленог и одређени послови на које се запослени премешта. Тачком 2. назначеног анекса уговора о раду, одређено је да се основна зарада запосленог утврђује као производ вредности једног радног часа од 50,95 динара нето, коефицијента посла 2,70 и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа, што месечно износи 23.936,31 динара. У утуженом периоду тужени послодавац запосленима није у обрачуну зараде посебно исказивао износе накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора исплаћене запосленима по овом основу. ад о закључења главне расправе није доставио структуру вредности једног радног сата, у које време је према Колективном уговору туженог урачуната накнада за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке обрачуната је висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у две варијанте, применом Општег колективног уговора који је важио од септембра 1995. године у првој варијанти и применом Колективног уговора послодавца („Службени гласник РС“ бр. 37/95 7/00), у другој варијанти.

Тужилац тужбом тражи да му тужени исплате накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2015. године до 28.02.2018. године.

Нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца као неоснован имајући у виду да Закон о раду, као општи пропис, предвиђа право запосленог на накнаду наведених трошкова, али да утврђивање услова, висине и начина исплате препушта аутономном регулисању путем закључења колективног уговора, те да је тужилац у

складу са одредбом члана 57. став 1. и 2. Колективног уговора („Службени гласник Железнице Србије АД“ број 4 од 24.03.2015. године) накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес остварио кроз вредност обрачунатих и исплаћених часова рада, због чега не може посебно остварити право на накнаду ових трошкова јер у конкретном случају нема одговарајућег општег акта који би био инструмент за другачију реализацију тражених накнада. Овакво правно схватање заузео је и Уставни суд у својој одлуци Уж 2779/09 од 08.09.2011. године, донетој по уставној жалби другог лица у сличној чињеничној и правној ситуацији.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 104. ставом 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05. 54/09, 32/13, 75/14, 13/17), прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Чланом 118. ставом 1. тачком 5. и 6. истог закона, прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то: за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. ставом 1. истог закона прописано је да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

У спорном периоду био је на снази Колективни уговор туженог од 30.11.2002. године („Службени гласник РС“ 84/02, 108/04, 112/08, 45/09, 70/10 и 46/11) са Анексом Колективног уговора од 26.07.2006. године („Службени гласник РС“ 4/06). Пре извршених статусних промена код тужене „Железнице Србије“ АД усвојен је Колективни уговор („Службени гласник Железнице Србије“ број 4/15), којим је чланом 144. било прописано да ступа на снагу од дана објављивања у „Службеном гласнику Железнице Србије“, а да његове одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнаде зарада и других примања запослених да се примењују почев од 01.02.2015. године.

Анексом Колективног уговора туженог („Службени гласник РС“, бр. 4/06) чланом 2. промењен је члан 57. Колективног уговора и уговорено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављани рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 5. ставом 6. истог анекса промењен је члан 61. и уговорено да је у вредност једног радног часа из става 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Чланом 57. ставом 1. Колективног уговора за ЈП „Железнице Србије“ АД („Службени гласник Железнице Србије“, бр. 4/15), чије се одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнаде зарада и других примања запослених примењују почев од 01.02.2015. године, прописано је да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Законом о раду запосленима је дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је остављена

могућност да својим општим актом или уговором утврде висину тих накнада и да их прикажу у обрачунској листи запослених. Анексом Колективног уговора из 2006. године и Колективним уговором из 2015. године регулисано је право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора кроз вредност једног радног часа, међутим, не може се утврдити који износ представља накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, с обзиром да ове накнаде нису одређене у номиналном износу, нити су у номиналном износу исказане у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу, због чега се не може прихватити закључак нижестепених судова да је тужиоцу накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора исплаћена кроз вредност једног радног часа. Осим тога, висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихову стручну спрему, радно место и коефицијент за обрачун и исплату зараде, па уколико би се прихватио закључак нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност једног радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, тада висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора не би била иста за све запослене, већ би била у директној сразмери са коефицијентом радног места, што не би било правилно. Сходно наведеном могло би се закључити да је тужени у погледу исплате тражених накнада, законске одредбе примењивао на штету тужиоца.

С обзиром на то да је Законом о раду запосленима дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је остављена могућност да својим општим актом или уговором утврде висину тих накнада и како Анексом Колективног уговора из 2006. године и Колективним уговором из 2015. године није утврђена висина спорних накнада, то тужилац, супротно закључку нижестепених судова, може потраживати накнаду према параметрима из раније колективног уговора правног претходника туженог, којим је утврђена висина спорних накнада.

Како због погрешне примене материјалног права нижестепени судови нису ценили правилност обрачуна и висину тражених накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, то је чињенично стање остало непотпуно утврђено, због чега је Врховни касациони суд на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, с обзиром да иста зависи од одлуке о главној ствари.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић